

nравnih zakonov. A to je v veliko škodo umetnosti in pravnosti. Gotovo je tudi znamenje slabega nraavnega čustva, ako se kdo more radovati nad slabim, hudim djanjem ali nad pregreho.

Dež in sneg.

(K naravoznanstvenemu pouku v ponavljalni šoli.*)

Dež se nareja, ako se vodni mehurčki v megli čedalje bolj zgotujejo, ali pa, ako se megla čedalje bolj razhladuje in se soparji neprenehoma razstavljajo ter se potem drug drugemu približevajo, drug drugega požirajo in tako kapljice delajo, — ali pa, ako jih veter naglo požene na kak napotek. Tako nastanejo včasih posebno gorjancem zelo nevarne plohe.

Deževne kapljice so včasih le majhne, padáje vendar se povekševajo, ker zrak razhladuje in njegovo vodo na-se vlečejo.

Množina dežja se ravna po času, v katerem se nareja in po kraji, v katerem dežuje. Navadno je množina v enem letu padlega dežja tem večja, kolikor večja je srednja toplota skozi leto bila, ali kolikor več se je soparjev narejalo. Visoki kraji imajo sicer več dežja, kakor zdolej, ker mrzle deževke padáje nove vodne mehurčke požirajo in se tako naraščajo. Razun tega se ravna množina večletnega dežja tudi po legi gorá, po vetrovih, kateri zrače z razno toploto mešajo in po drugih okoliščinah. Se vé da mora na tistem kraji brega, ki ga deževni oblaki najpred dosežejo, več dežja pasti, nego na tistem, nad katerim deževni oblaki še plavajo, ko so užé vodnega zapopadka nekaj oddali. Deževni oblaki pridejo največ od juga ali pa zahoda. Tudi po različnih mesecih in letnih časih je v raznih krajih množina dežja ravno razdeljena. V vročem pasu začénja deževati, ko solnce najvišje stoji; ko pa je nekoliko časa vedno deževalo, sledí potem stanovitno lepo vreme. Dalje od vročega pasú je dež vedno bolj in bolj razdeljen na celo leto, vendar pa tako, da sta v letu dva deževna časa, katera sta dalje od vročega pasú vedno drug drugemu bližje, dokler se ne zjedinita. Po tem zjedinenju je dež užé na vse čase leta primerno razdeljen.

Množina padlega dežja se meri s posebno posodo, v katero se dež vjema in meri; pravi se tej posodi dežomer (ombrometer).

Kar se deževnice tiče, je ona meseca marcija in aprila posebno čista, ker je tedaj le malo gorkote v zraku in zaradi tega še soparji nič ptujega nimajo v sebi. Po toplih letnih dnevih ima deževnica mnogo ptujega v sebi, kakor, recimo: solčni prah, katerega veter v zrak požene in še več takega, ki potem z dežjem vred vdruči na zemljo pade. Nekateri ljudje potem napačno mislijo, da pada n. pr., krvav dež i. dr. Ravno tako je tudi s tistim dežjem, kateri žival na zemljo prinaša, kakor, recimo, žabice i. dr. Te so v suhem vremenu ali v prahu po stezah kakor mrtve spavale, po dežji se pa vnovič oživile, ali pa jih je bil veter odnesel.

Akoravno deževni oblaki navadno nižje plavajo, kakor drugi, so vendar največ v zračji, kjer je večni sneg. Ako tedaj soparji kaplje postanejo, tedaj te brž zmrznejo in so led, kateri se padáje staja, če je v dolnjem zračji dosti toplote; ako pa te manjka, tako pa pada led v kosminastih podobah, katerim pravimo „snežene muhe“, in to je sneg. Deževnica je tedaj največ snežnica.

Ako se pa snežene muhe ne otajajo popolnoma, ampak le v male kepice stečejo, kar je posebno jeseni in vzpomladi navadno, tedaj je to pira ali babje pšeno.

*) Poleg Pavalec-ovega spisa.

Iz tega zdaj tudi vemo, zakaj v nizkih krajih dežuje, ko na visokih gorah užé sneg pada.

Ako sneg pada zeló gost, užé sè samim očesom lahko vidimo, da so samo majhne, največ šesterooglaste zvezdice; ako pa gost pada, se takih podobíc več sprime, in to so tiste velike kosme, katere se vidijo, kakor da bi bile sestavljene iz samih tankih iglic, in zaradi katerih sneg luč raztresa in jo bliščeno beli. Včasí vender ga primešani rastlinski drobcí precej rudečega barvajo.

Književstvo in umetnost.

— Kupujte „**Knjižnico za mladino**“, katero je založilo in na svetlo dalo „Slovensko učiteljsko društvo“ v Ljubljani. Uredil Ivan Tomšič. Prvi zvezek. I. „Mladi dnevi“. II. Za poklicem. Kakor hitro se bode vsaj nekoliko spečalo „Prvega zvezka“, pride „drugi zvezek“ na svetlo. Učitelji in učiteljice priporočajte za božična darila tudi to lepo in mladini primerno berilo ter kupujte „Knjižnico za mladino“! Trdo vezano stane 20 kr. (po pošti 5 kr. več), za darila vezana 30 kr., vsa v platno vezana 40 kr. — Dobiva se pri uredništvu „Vrtčevem“ na Mestnem Trgu, h. št. 23.), pri uredništvu „Uč. Tovaríša“ (Šent-Jakobski Trg, h. št. 2., pri Virantu, v II. nadstropji na levi strani) in pri knjigovezu Fr. Dežmanu na Sv. Petra cesti, h. št. 6.

— **Zlatomašniku svetemu očetu papežu Leonu XIII.** Besede zložil J. Krčak. Vglasbil Anton Foerster. (Op. 46.) V Ljubljani. Tiskal J. R. Milic. Založilo Cec. društvo. 1887.

Tako se imenuje nova cerkvena pesem, ki je postavljena za glas in orglje ali harmonij. Ta lepa himna je prav lahka in pripravna za ljudsko petje (v obsegu d = oktave). Dobiva se v „Kato-liški Bukvarni“ po 10 kr. Priporočamo jo vsem orglavcem, cerkvenim pevcem in pevkam, pa tudi slovenskim šolam in učiteljem.

— **Stritar-ja zbranih spisov** je užé 23. snopič na svetlem.

D o p i s i.

Iz Krškega. Kakor lansko leto, tako se je pri nas tudi letos ustanovila »šolarska kuhinja«, t. j. društvo Krških gospej in gospodov, ki plačujejo na mesec primerne doneske, iz katerih se kuha ubogim šolarjem opoludne tečna hrana. Razen plačujočih društvenikov šteje »šolarska kuhinja« tudi take ude, kateri dajó otrokom hrano na dom. Na ta način se pogosti vsak šolski dan do 40 ubogih otrok. Bog plati vsem blagosrčnim darovateljem, pa tudi gospej, ki se trudijo s kuho in postrežbo!

Iz Črnomlja. Zahvala. Povodom obvršavanja 25letnice mojega učiteljevanja v Črnomlji, došlo mi je mnogo čestitanj od dragih mi prijateljev, tovarišev in raznih zastopov. Osobito so me presenetili Belokranjski učitelji z dragocenim spominkom, ki mi je toliko prijetnejši, ker sem uverjen, da je to izraz kolegijalne ljubezni. Spominjali so se me tudi: Slavni c. kr. okrajni šolski svét v Črnomlji, slavni krajni šolski svét v Metliki in slavno mestno županstvo v Črnomlji. Za vsa čestitanja, voščila in spominke izrekam s tem svojo naj iskrenejšo zahvalo — obetajoč, da bodem i v bodoče delal po starem géslu: »Vse za vero, dom in cesarja!«

V Črnomlji v 10. dan decembra 1887. l.

Anton Jeršínovec,
nadučitelj in
c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Iz Dragatuša. (Zahvala). Slavni odbor »Národne Šole« je blagovolil za mali znesek mnogo raznovrstnega šolskega blagá tukajšnej soli nakloniti.

Za ta dar se podpisano voditeljstvo slavnemu odboru v svojem in v imenu obdarovane šolske mladine lepo zahvaljuje.

Voditeljstvo trirazredne šole v Dragatušu v 5. dan decembra 1887. l.

J. Bantan.